

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

Stella Lundén

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liiketalouden amk-tutkinto

Opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä Stella Lundén
Tutkinto Tradenomi
Opinnäytetyön nimi Nuorten aikuisten taloudenhallinta
Sivu- ja liitesivumäärä 29 + 7
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millä tasolla 18–29-vuotiaiden nuorten aikuisten talouden hallinta on, kuinka he selviävät veloistaan ja millaiset taloudenhallinnan työvälineet ovat kohderyhmälle tuttuja. Talousosaaminen, talouden hallinta ja veloista selviytyminen ovat yleisesti ajankohtaisia aiheita, mutta erityisesti myös nuorten aikuisten keskuudessa. Opinnäytetyössä avataan, mitä kaikkea talousosaaminen sisältää, mikä merkitys talouden suunnittelulla on, mitä eri taloudenseurantatapoja on ja mistä löytää tukea raha-asioihin. Lisäksi kerrotaan perinnän eri vaiheista ja niihin liittyvistä kuluista sekä mikä positiivinen luottotietorekisteri on ja miten sitä voidaan hyödyntää taloudenhallinnassa.</p> <p>Työn aihe sai inspiraationsa tekijän omista mielenkiinnonkohteista ja tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen tutkimus. Tutkimuskysymyksiin lähdettiin hakemaan vastauksia verkossa olevan Webropol-kyselylomakkeen avulla. Kyselyä jaettiin tekijän omilla sosiaalisen median kanavilla ja vastauksia saatiin 129 kappaletta. Kysely toteutettiin syyskuussa 2024 ja vastausaikaa siihen oli 14 päivää.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voi todeta, että nuorten aikuisten talouden hallinta on yleisesti hyvällä tasolla. Tulokset osoittivat, että nuoret ikäryhmät ovat entistä tietoisempia talouden hallinnasta ja eri tavoista saada apua raha-asioihin kuin vanhemmat ikäryhmät. Vaikka 36 % vastaajista kertoi, että heillä oli viimeisen vuoden aikana kausia, jolloin heidän tulonsa eivät riittäneet kattamaan menoja, lähes kaikilla oli keino selviytyä tilanteesta. Useimmat saivat taloudellista tukea vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan. Myös maksuhäiriömerkinnät ja ulosotto on nuorilla harvinaisempaa. Talouden seurannan osalta tulokset kertoivat, että nuoret aikuiset selkeästi seuraavat talouttaan, mutta eivät käytä siihen suunnattuja taloudenhallinnan työkaluja. Tärkeimmäksi talouden seurannan välineeksi osoittautui verkkopankkien oma seurantaominaisuus.</p>
Asiasanat Taloudenhallinta, oman talouden seuraaminen, talousosaaminen, nuori aikuinen

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Aihe, tavoite ja rajaus	1
1.2	Vastuullisuus	2
2	Taloudenhallinta ja seuranta osana talousosaamista.....	3
2.1	Talouden hallinnan peruskäsitteet	3
2.2	Talouden suunnittelu	4
2.3	Talouden eri seurantatavat.....	5
2.4	Mistä neuvoa ja tukea taloudenhallintaan?	9
3	Perintä.....	10
3.1	Perinnän vaiheet ja kulut	10
3.2	Ulosotto.....	11
3.3	Maksuhäiriömerkintä	11
3.4	Velkajärjestely	12
4	Positiivinen luottotietorekisteri	13
4.1	Vapaaehtoinen luottokielto	13
4.2	Mitä rekisteri pitää sisällään?.....	13
5	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteuttaminen	14
6	Tutkimustulokset	16
6.1	Vastaajien taustatiedot.....	16
6.2	Taloudenhallinta ja taloudellinen tilanne	17
6.3	Talouden seuranta ja työvälineet.....	20
6.4	Maksuhäiriöt ja veloista selviytyminen	22
7	Pohdinta	24
7.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	24
7.2	Tutkimuksen luotettavuus.....	26
7.3	Eettiset näkökohdat.....	26
7.4	Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset.....	27
7.5	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	27
	Lähteet.....	28
	Liitteet.....	30
	Liite 1. Webropol-kyselylomake	30
	Liite 2. Korrelaatio	36

1 Johdanto

1.1 Aihe, tavoite ja rajaus

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan 18–29-vuotiaiden nuorten aikuisten taloudenhallintaa heidän oman kokemuksensa kautta. Työn tavoitteena on jakaa tietoa sekä kannustaa oman taloudenhallinnan parantamiseen. Aiheen valinta perustuu kirjoittajan omaan mielenkiintoon laskujen käsitteilyä, ihmisten käyttäytymistä sekä yleisesti taloudenhallintaa kohtaan. Tavoitteena on saada kattavaa ja ajankohtaista tietoa nuorten taloudenhallinnan tasosta, miten he selviävät veloistaan ja miten he seuraavat rahankäyttöään. Nuorten aikuisten talousosaaminen, talouden hallinta ja säästäminen on puhututtanut ihmisiä viime aikoina, jonka vuoksi aihe on hyvinkin ajankohtainen.

Tietoperusta on jaettu kolmeen osaan: taloudenhallinta ja seuranta, perintä ja positiivinen luottotietorekisteri. Tutkimus on rajattu nimenomaan nuorten aikuisten talouden hallintaan, heidän omaan kokemukseensa sen tasosta sekä velkoihin liittyvään perintään. Tutkimustyöhön pohdittiin otettavan mukaan nuorten aikuisten maksukäyttäytyminen verkossa, jolloin tutkimukseen olisi otettu mukaan kohderyhmän käytetyt maksutavat verkko-ostoksien yhteydessä ja ostosten palautusten määrä. Työn alettua kyseinen aihe rajattiin pois selkeyttääkseen ja yksinkertaistaakseen alkupeleistä aihetta taloudenhallinnasta.

Tutkimuksen pääongelma on seuraava: Miten tutkimuksen kohderyhmä hallitsee talouttaan? Ala-ongelmiksi muotoutui:

- Miten hyvin nuorten tulot kattavat pakolliset menot?
- Missä määrin kohderyhmällä on maksuhäiriöitä?
- Miten hyvin kohderyhmä tuntee talouden seurannan eri työvälineet?

Taulukko 1. Peittomatriisi

Tutkimusongelmat	Tietoperusta	Tulokset	Lomakkeen kysymykset
Miten tutkimuksen kohderyhmä hallitsee talouttaan?	2.1	6.2, 6.3	7–9, 14, 15, 23–26
Miten hyvin nuorten tulot kattavat pakolliset menot?	2.2	6.2	10–13, 18
Missä määrin kohderyhmällä on maksuhäiriöitä?	3, 4	6.4	19–22
Miten hyvin kohderyhmä tuntee talouden seurannan eri työvälineet?	2.3	6.3	16–17

1.2 Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan toimintaa, joka edistää kestävästä kehitystä. Vastuullisella toiminnalla otetaan huomioon sen vaikutus ympäröivään yhteiskuntaan. (Kuluttajaliitto s.a.) Työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivujen mukaan yhteiskuntapolitiikkaa on esimerkiksi tiedon tuottaminen sekä osaamisen kehittäminen (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a). Tässä työssä yhteiskuntavastuuta voidaan tulkita siten, että tutkimuksen tulosten tavoitteena on vaikuttaa positiivisesti kohderyhmän talouden hallintaan ja seurantaan.

2 Taloudenhallinta ja seuranta osana talousosaamista

2.1 Talouden hallinnan peruskäsitteet

Taloudenhallinta on yksi osa suurempaa kokonaisvaltaista talousosaamista. Aatos Hallipellon (2021) mukaan talousosaaminen voidaan määritellä monella eri tavalla. Kirjassa puhutaan taloudellisesta lukutaidosta ja talouslukutaidosta, jolla tarkoitetaan omaa tietoa ja taitoa taloudesta, sekä henkilön omaa kokemusta kyvystään hallita talouttaan. Muita termejä on taloudellinen tieto ja ymmäryys, talouskoulutus tai -kasvatus, taloudellinen kyky, taloudelliset taidot ja pätevyys sekä henkilökohtainen taloudellinen lukutaito. Suomessa käytetty termi talousosaaminen koostuu kahdesta sanasta, jotka määrittävät yleensä rahataloutena ja osaamisena. Rahatalous painottuu rahan hankkimiseen ja sen hyödylliseen käyttöön, osaaminen taas koostuu yksiselitteisesti omasta tiedosta, taidosta, kokemuksista, asenteista ja verkostoista. (Hallipello 2021, 50.) Kuten alla olevasta kuvasta 1 käy ilmi, osaamiseen vaikuttaa monet henkilökohtaiset asiat. Oma oppimiskyky, asenne, motivaatio ja kiinnostuksen kohteet määräävät paljonkin omaa potentiaalia oppimisen suhteen. Näiden lisäksi siihen vaikuttavat omat kokemukset elämän eri osa-alueilta sekä henkilökohtaiset taidot kuten käytyt koulut ja yleissivistys. Näin ollen voidaan sanoa, että kenenkään osaaminen ei ole täysin samanlaista, sillä muuttujia on niin paljon.

Verkostot	Tietoperusta	Taidot, kokemukset	Persoona
<ul style="list-style-type: none"> •Toiminnan ulottuvuus 	<ul style="list-style-type: none"> •Tutkinto •Kurssit •Seminaarit •Koulutus •Yleissivistys •"Elämäntaidot" 	<ul style="list-style-type: none"> •Työtehtävät •Projektit •Vastualueet •Toimialakokemus •"Elämäkokemus" 	<ul style="list-style-type: none"> •Oppimiskyky ja -halu •Potentiaali ja kehittymiskyky •Tahto ja asenne •Innostuminen ja motivaatio •Tavoitteet ja kiinnostuksen kohteet

Kuva 1. Osaamisen osatekijät (mukaillen Hallipello 2021, 52)

Talousosaaminen on hyvin suhteellinen käsite. Taloudelliset tarpeet voivat nimittäin vaihdella yksilöllä erilaisten taustatekijöiden perusteella kuten ikä, sukupuoli, perhetausta, taloudellinen asema, kulttuuri tai ympäröivä taloudellinen ympäristö. Lähtökohdat ja tarpeet siis eroavat yksilökohtaisesti ja näin ollen talousosaamisen arviointityökalut eikä osaamisen kehittäminen voi perustua vain yhteen käsitteeseen. (Hallipello 2021, 56.) Tutkimusten mukaan talouskoulutuksen saaneet henkilöt suunnittelevat talouttaan eteenpäin ja ovat vastuullisempia säästäjiä verrattuna niihin, jotka eivät ole saaneet vastaavaa koulutusta. Parempi talousosaaminen liittyy varallisuuden kerryttämiseen

sekä velanhallintaan. Vaikka talousosaamisen opiskelu kannattaa aloittaa jo nuorena, on se osa elinikäistä oppimista, sillä oppimista tapahtuu elämän aikana eri yhteyksissä ja eri elämänvaiheissa on erilaiset tarpeet. (Hallipelto 2021, 78.)

Yksi elämän tärkeimmistä perustaidoista on oman talouden hallinta, jota ilman ihmiset ajautuvat helposti ongelmiin. On tärkeää oppia tuntemaan oma taloutensa sekä tunnistamaan omaa maksukäyttäytymistään. Nykyään talouden hallintaan kuuluu raha-asioiden lisäksi verotus- ja vakuutusosaaminen sekä erilaisten pakollisten ja vapaaehtoisten sopimusten ehtojen tunteminen. (Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit 2020a.)

OP Ryhmällä on vastuullisuusohjelma, jonka mukaisesti he aikovat edistää nuorten ja lasten taloustaitojen vahvistamista. Tavoitteena on, että jokaisella on yhtä hyvät mahdollisuudet huolehtia taloudestaan. OP Ryhmällä on lukuisia yhteistöitä ja kumppanuuksia koulujen ja oppilaitosten, sekä Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton, Helsingin Diakonissilaitoksen, Suomen 4H-liiton, Nuorten Yrittäjyys ja Talous NYT ry:n kanssa. Yhdessä he ovat järjestäneet käyntejä kouluihin, kutsuneet oppilaita pankkivierailulle oppimaan erilaisia työelämä- ja taloustaitoja, taloustaitokisoja 9. luokkalaisille sekä hankkeita, joissa opetetaan taloustaitoja syrjäytyneille nuorille ympäri Suomea. (OP Ryhmä 2024.)

Salkunrakentajien sivuilta löytyneen artikkelin mukaan taloudellinen hyvinvointi on verrattavissa fyysiseen hyvinvointiin, joihin molempiin vaikuttavat kaikki tehdyt päätökset. Kuten liikunta ja monipuolinen ruokavalio pitävät kropan terveenä, niin myös talouteen liittyvät taidot auttavat talouden hallinnassa ja säästämisessä. (Salkkumedia Oy 2020.)

Taloudellinen hyvinvointi tarkoittaa kykyä selviytyä kaikista velvoitteista ja tarpeista sekä olla valmistautunut tuleviin muutoksiin. Sitä voidaan lisäksi kuvata olotilana, jossa henkilö tuntee turvallisuutta taloudellisesta tulevaisuudesta ja voi tehdä valintoja, jotka edistävät elämästä nauttimista. Taloudellisen hyvinvoinnin parantamisen keskeisessä roolissa on koulutus. Koulutuksen tavoitteena on parantaa yksilön talousosaamista, jolloin yksilö kykenee hallitsemaan omaa talouttaan paremmin, jolloin myös taloudellinen hyvinvointi kohenee. (Hallipelto 2021, 70–72.)

2.2 Talouden suunnittelu

Talouden hallinnan ensimmäisiä askeleita on suunnittelu. Kun tuloja ja menoja suunnitellaan, niin puhutaan budjetista, jota voi tehdä viikko-, kuukausi- tai vuositasolla. Lista menoista ja tuloista sekä niiden maksupäivistä auttaa suunnittelemaan rahankäyttöä. Rahankäyttö tulisi mitoittaa tuloi-

hin, jottei lainojen ja luottojen määrä kasva ja sitä myöden ylivelkaantuminen lisääny. Suunnittelun avulla voidaan varautua myös tuleviin hankintoihin ja menoihin säästämällä etukäteen tai seuraamalla jo hyvissä ajoin tarjouksia ja alennuksia. (Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit 2020b.)

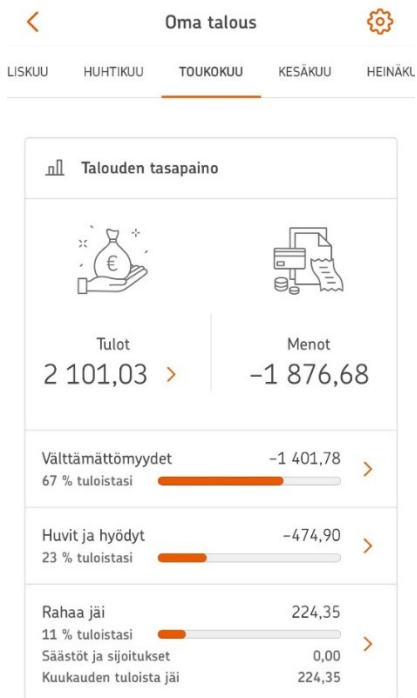
Hallipelto pitää talouden suunnittelua osana henkilökohtaista strategiaa. Strategialla voidaan tarkoittaa kaikkea, millä saadaan paras mahdollinen lopputulos. Henkilökohtaiseen strategiamalliin sisältyisi omina osa-alueinaan terveys, sosiaaliset suhteet, oman talouden hallinta, työ ja opiskelu. (Hallipelto 2021, 122.)

2.3 Talouden eri seurantatavat

Omaa taloutta voidaan seurata monilla eri tavoilla. Budjetteja ja suunnitelmia voidaan kirjata käsin kalenteriin, ruutupaperille, puhelimen muistiinpanoihin tai käyttää apuna esimerkiksi puhelimeen ladattavaa sovellusta. Myös valmis tai itse rakennettu budjettipohja Excelissä on toimiva vaihtoehto.

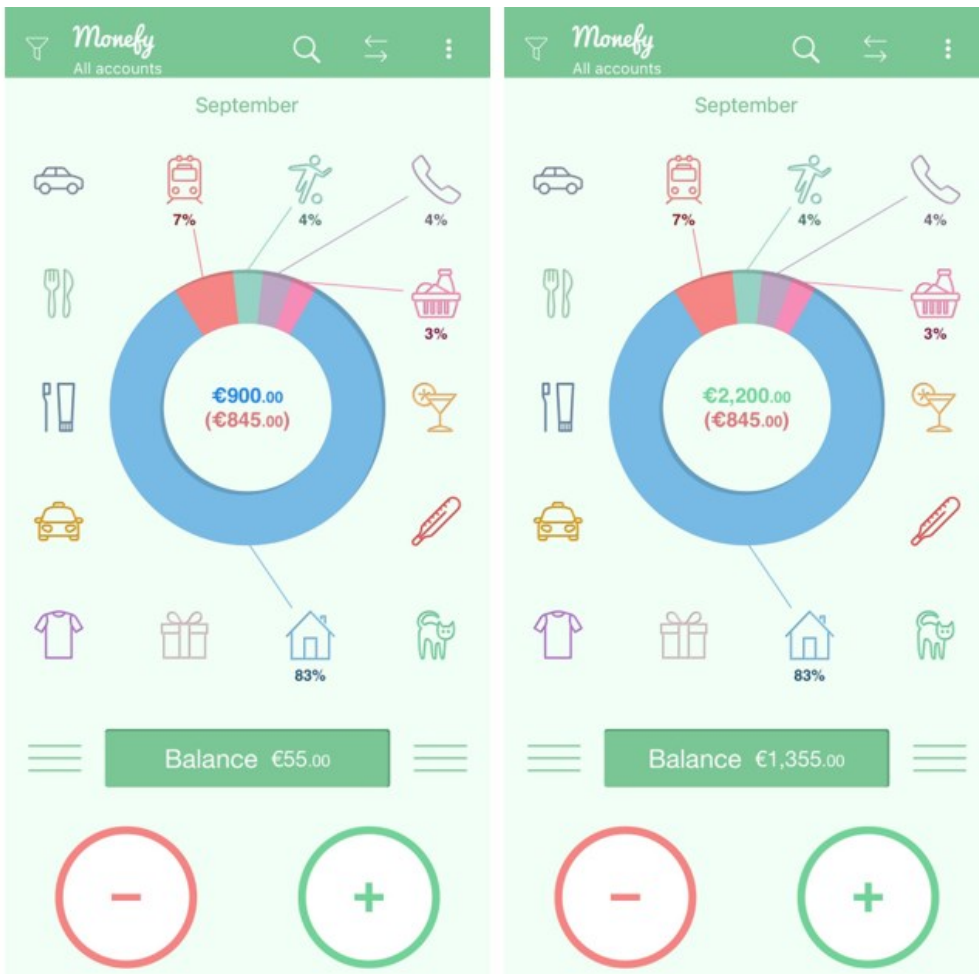
Takuusäätiön nettisivuilta löytyy tulostettava tai verkossa täytettävä Penno-työkirja, johon kirjataan ylös omat tulot sekä menot. Työkirja sisältää monia vinkkejä ja esimerkkejä mitkä ovat tuloja ja mitkä menoja, ja miten niistä muodostetaan päivä-, viikko- tai kuukausibudjetti. Maksuttoman Penno-sovelluksen kautta voi tietokoneella tai puhelimitse lisätä omat tulot ja menot sitä mukaa kun niitä syntyy. Sovellus luo tuloista ja menoista erilaisia graafeja, joilla pystyy seuraamaan miten tulot ja kulut jakautuvat. Lisäksi sovellukseen pystyy syöttämään oman näköisensä säästösuunnitelman. (Takuusäätiö s.a. d.)

Useat eri pankit kuten Danske Bank, Säästöpankki ja Osuuspankki tarjoavat ilmaisen palvelun verkossa, jonka avulla tuloja ja menoja pystyy seuraamaan. Danske Bankilla puhutaan Tulot ja menot -näköisestä, Säästöpankillä Talouteni tilanne -ominaisuus ja Osuuspankillä Talouden Tasapaino. Palvelu luokittelee erilaiset menot omiin pääluokkiin ja niiden alaluokkiin. Jos palvelu ei tunnista joitain tapahtumia, se pyytää käyttäjää itse luokittelemaan ne. Tämän tavoitteena on saada entistäkin tarkempaa tietoa omasta kulutuksesta. Näiden palveluiden tarkoitus on saada asiakas hahmotamaan rahankäyttöään paremmin, kuinka paljon ja mistä rahaa tulee sekä mihin sitä kuluu. Alla esimerkki Osuuspankin Talouden Tasapaino -näköisestä kuvassa 2. (Danske Bank s.a. & OP Vähittäisasiakkaat Oyj s.a. & OP Vähittäisasiakkaat Oyj s.a.)

Kuva 2. Osuuspankin puhelinsovelluksessa Talouden tasapaino

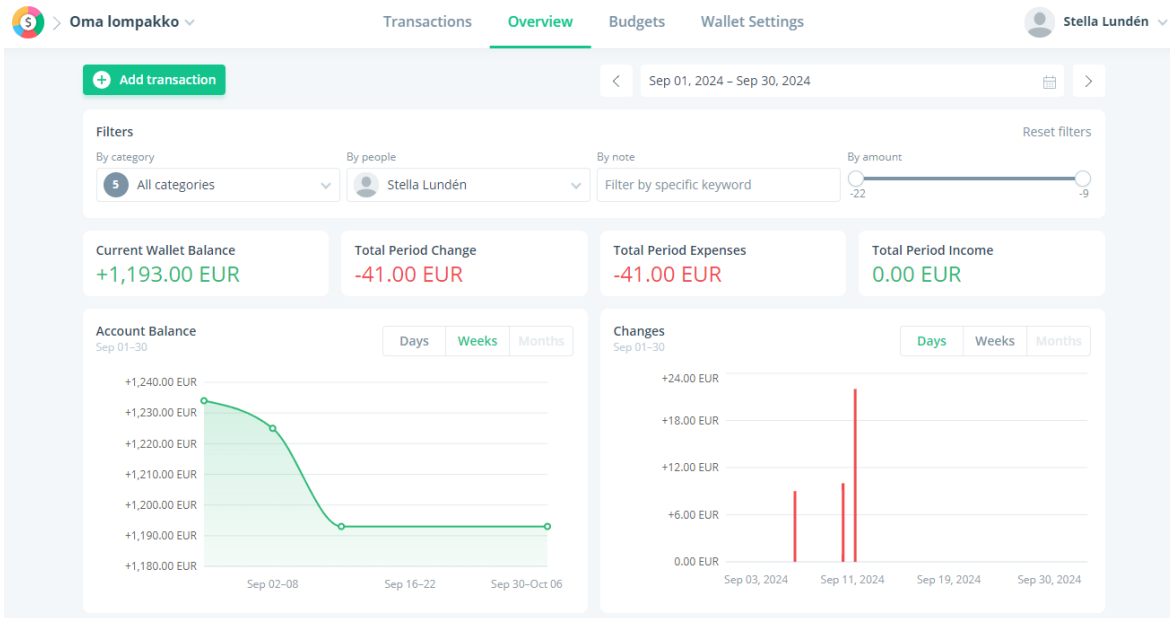
Monefy-sovellus on saatavilla mobiililaitteille ja se toimii Englannin kielellä. Käyttäjä voi valita haluamansa valuutan. Sovelluksessa on vaihtoehtoina seurata ja merkata tuloja ja menoja päivä, viikko, kuukausi tai vuositasolla. Ajanjakson voi myös määrittää itse valitsemilleen päiville. Sovellukseen kirjataan tulot ja menot ja ne luokitellaan eri kategorioihin. Kategorioiden perusteella muodostuu graafi, jossa eri värit kuvastavat eri menolajeja. Sovelluksesta löytyy myös budjetointinäkö, jossa kysytään paljonko halutaan kuukaudessa käyttää rahaa. Tämän perusteella sovellus kertoo merkattujen menojen jälkeen, kuinka paljon budjetista on vielä käytettävissä. Kun tässä näkymässä tarkkaillaan päivä- tai viikkonäkymää, sovellus jakaa juuri annetun kuukausibudjetin päivä- tai viikkotasolle. Monefy:n ilmaisversion huonoja puolia ovat esille tulevat mainokset. Maksullisessa versiossa mainokset saa pois näkyvistä, pystyy luomaan omia kategorioita ja pääsee käsiksi kaikkiin sovelluksen lisäominaisuuksiin. Kuvan 3 vasemmassa reunassa on näkökulma budjetin ominaisuudesta kun kuukausibudjetiksi on valittu 900 euroa. Oikeassa reunassa on normaali näkökulma, jossa seurataan tuloja ja menoja. (Monefy puhelinsovellus.)

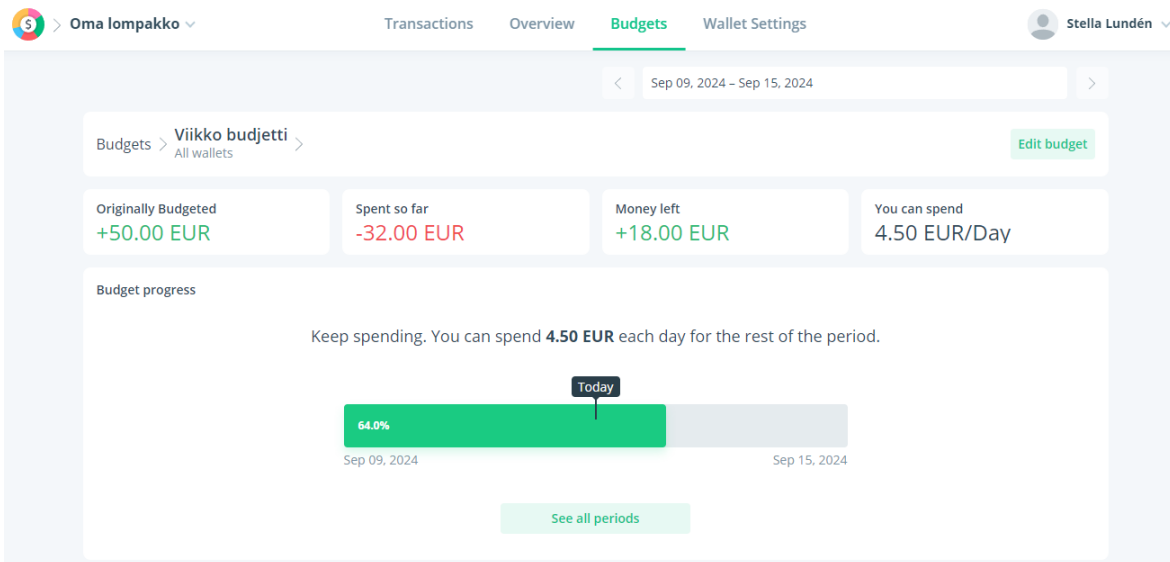
Kuva 3. Monefy sovelluksen budjetinäkymä vasemmalla sekä normaali näkymä tulojen ja menojen seurantaan oikealla

Englanninkielisessä Spendee-sovelluksessa pystytään merkkamaan tulot ja menot sekä kategorisoida niitä. Ohjelman etuja on sen maksuttomuus sekä helppokäyttöisyys. Ohjelma muodostaa erilaisia graafeja tilin saldosta, muutoksista sekä jakson kuluista. Ominaisuutena on myös budjetointi mahdollisuus. Budjettia luodessa määritellään sen pituus sekä euromääräinen summa, joka on

sille ajalle käytettävissä. Menoja ja tuloja merkatessa budjetin ajankohdalle, ohjelma laskee, paljonko budjetista on vielä päivittäin käytettävissä jakson loppuajaksi. (Spendee sovellus.) Alla kuvat 3 ja 4 Spendee:n graafeista sekä budjetista verkkoselain versiossa.

Kuva 4. Spendee graafit tilin saldosta sekä muutoksista

Kuva 5. Spendee näkymä budjetoinnissa

2.4 Mistä neuvoa ja tukea taloudenhallintaan?

Nyyti Ry:n sivuilta löytyy kattavasti tietoa eri tahoista, joista voi olla hyötyä opiskelijalle tai nuorelle, joka kaipaa neuvoa tai apua oman talouden hallintaan. Nyyti Ry on järjestö, jonka tarkoitus on tukea ja edistää opiskelijoiden mielenterveyttä. (Nyyti Ry s.a.) Heidän sivuiltaan löytyy useita vinkkejä, joista muutkin kuin opiskelijat voivat hyötyä. Kuluttajaliiton sivuilta löytyy Pieni talousopas, josta löytyy runsaasti neuvoja kotiin, kulutukseen ja velkoihin. Kuluttajaliitto ry on Suomen ainoa yleinen järjestö, joka tarjoaa edunvalvontaa, koulutusta ja neuvontaa kuluttajille, potilaille ja sote-asiakkaille. Järjestö on avoin kaikille. Takuusäätiön kautta löytyy tietoa talousneuvoloista, jotka tarjoavat matalan kynnyksen ilmaista ammattilaisen tukea, neuvoja ja vaihtoehtoja eri tilanteisiin. Itse takuusäätiö on järjestö, jonka tehtävänä ja tavoitteena on tukea ihmisten selviytymistä raha-asioissa, sekä ehkäistä ja ratkaista ihmisten talous- ja velkaongelmia. Heidän palvelunsa ovat ilmaisia. Helsingin seudulla luottamuksellista neuvontaa raha-asioissa antaa myös raha-asianeuvonta Rari, joka on Helsingin seurakuntien järjestämää. (Takuusäätiö s.a. a.) Useasti myös pankkien verkkosivuilta löytyy erilaisia artikkeleita, joissa tarjotaan vinkkejä talouden hallintaan, säästämiseen sekä sijoittamiseen.

3 Perintä

Perintä voidaan jakaa kahteen luokkaan, vapaaehtoiseen sekä oikeudelliseen. Vapaaehtoiseen perintään kuuluu maksumuistutukset ja -vaatimukset, kun taas oikeudelliseen perintään kuuluu perintä tuomioistuimessa ja ulosotto.

3.1 Perinnän vaiheet ja kulut

Laskun päiväyksestä alkaen maksuaikaa on yleensä joko 14 tai 30 päivää. Viivästyskorko alkaa kertymään heti eräpäivän jälkeen, jos laskua ei ole maksettu. Ensimmäinen muistutus maksamattomasta laskusta huomautuskuluineen voidaan lähettää aikaisintaan kaksi viikkoa eräpäivän jälkeen. Jos velkoja lähettää muistutuksen aiemmin kuin kaksi viikkoa laskun eräpäivästä, ei sillä voida periä muistutuskuluja. Toisen maksullisen muistutuksen voi lähettää kahden viikon päästä ensimmäisen muistutuksen päiväyksestä. Jos lasku on maksettu eräpäivän jälkeen, mutta ennen muistutuksen saapumista, on muistutuskulut silti aiheelliset ja maksettava. Maksumuistutuksen perintäkulut ovat enintään 5 euroa. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.)

Maksamattomasta laskusta lähetetään maksuvaatimus, jos laskua ei ole maksettu saatujen maksumuistutusten jälkeen. Tässä vaiheessa velkoja on siirtänyt velan perinnän perintätoimistolle. Maksuvaatimus voidaan lähettää aina vasta muistutuksen jälkeen, kun muistutuksen lähettämisen päiväyksestä on kulunut vähintään 14 päivää. Myös perintäkuluja voidaan vaatia tämän aikamäärään toteutuessa. Taulukossa 2 on esitetty ensimmäisen ja toisen maksuvaatimuksen perintäkulu- jen enimmäismäärät saatavan suuruuden mukaan.

Taulukko 2. Maksuvaatimusten perintäkulu- jen enimmäismäärät (Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.)

Ensimmäinen vaatimus	
Kun saatava on	Perintäkulu
Enintään 100 €	Enintään 14 €
100–1000 €	Enintään 24 €
Yli 1000 €	Enintään 50 €

Toinen vaatimus
Enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kulujen enimmäismäärästä

Maksumuistutusten ja -vaatimusten jälkeen maksamaton velka, josta ei ole sovittu maksusuunnitelmaa voidaan viedä käräjäoikeuteen. Tällöin siitä on mahdollista saada tuomio, jolla saatavaa voidaan periä ulosotossa. Ennen tuomioistuimen päätöstä ainoa tapa välttää maksuhäiriömerkinnältä

on sopia maksuaikataulu velkojan kanssa. Tuomion jälkeen maksuhäiriömerkintä tulee voimaan ja velkaa voidaan periä ulosoton kautta. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.)

3.2 Ulosotto

Jos velkoja ei ole maksettu maksuhuomautusten ja -vaatimusten jälkeen, on velkojalla viimeisenä vaihtoehtona ulosotto. Sillä tarkoitetaan pakkoperintää, joka perustuu lakiin. Vielä ulosoton aikana velallinen voi maksaa velkaansa vapaaehtoisesti ja ratkaista velkaongelmansa esimerkiksi velkajärjestelyllä. Jos velan saa maksettua ulosoton kautta, ei maksuhäiriömerkintää pääse syntymään. (Helsingin kaupunki s.a.)

Ulosotto voi pahassa tilanteessa olla myös järkevä ratkaisu, jos sillä saadaan lisävelkaantumisen päättymään. Kun velkaa on ulosotossa, ei uuden lainan ottaminen onnistu. Käytännössä tilanne helpottuu, sillä tällöin maksettavaksi ei kerry uusien lainojen jatkuvia korkoja ja maksuja, vaan kulut syntyvät vain ulosotosta. Yleisesti ulosotto ottaa automaattisesti palkasta tai eläkkeestä noin kolmanneksen, jolloin jää rahaa myös muuhun elämiseen. Ulosoton kuukaudessa perimä summa riippuu nettotulojen suuruudesta sekä huollettavien lasten määrästä. Muuta ulosmitattavaa, joilla velkaa voi maksaa on arvokas omaisuus kuten omistusasunto, ajoneuvo, mökki sekä osakkeet ja veronpalautukset. (Takuusäätiö s.a. b.)

3.3 Maksuhäiriömerkintä

Maksuhäiriömerkinnästä puhutaan myös luottotietojen menettämisenä. Käytännössä se on luottotietorekisteriin ilmoitettu merkintä liian pitkään maksamatta olleesta velasta. Merkintä pysyy kahdesta neljään vuotta, vaikka velka saataisiin maksettua. Sillä voi olla negatiivinen vaikutus osamaksusopimusten, luottokortin sekä lainojen myöntämiseen, sähkösovimusten, puhelinliittymien tai vuokra-asunnon saamiseen. Merkinnot ovat kuitenkin yleisiä eikä välttämättä kerro henkilön varsinaisesta taloudenhallinnasta eli kyvystä käyttää rahaa. (Helsingin kaupunki s.a.)

Jos velka menee ulosottoon, ei se automaattisesti tarkoita maksuhäiriömerkintää. Usein tilanne kuitenkin on se, että velkoja on hakenut velalle maksutuomion, ja näin ollen käräjäoikeus on tehnyt luottotietoihin merkinnän ennen ulosoton alkua. Ulosotto johtaa maksuhäiriömerkintään, jos velallisen tulot ja varat eivät riitä velan maksamiseen, velallista ei tavoiteta tai velallisen tuloja on ulosmitattu yhtäjaksoisesti vähintään 18 kuukautta viimeisen kahden vuoden aikana. (Omatieto 9.11.2022.)

3.4 Velkajärjestely

Kun kaikki muut keinot velkojen järjestelyyn ja maksamiseen on selvitetty, voidaan viimeisenä keinona käyttää velkajärjestelyä. Yksityishenkilön tulee ensin olla yrittänyt maksaa velkojaan ulosoton kautta, jonka jälkeen velkajärjestelyä voidaan hakea. Hakeminen edellyttää lakiin perustuvien ehtojen täyttämistä. Elämäntilanteen tulee olla vakiintunut, esimerkiksi kun on saanut pysyvän eläkepäätöksen, on vakituisissa töissä tai pitkäaikaistyötön. Velkamäärän täytyy olla suuri ja velkojen maksetuksi tulemisen mahdollisuus erityisen pieni. Luottotietorekisteriin tulee merkintä yksityishenkilön velkajärjestelypäätöksestä. (Takuusäätiö s.a. c.)

Hyväksytyn velkajärjestelyn myötä veloille tehdään maksuohjelma, joka kestää kolme tai viisi vuotta. Talous- tai velkaneuvoja laskee maksuohjelmaan kuukausittaisen maksuerän. Pienituloisen on mahdollista saada nollaohjelma, jonka aikana velkaa ei makseta ollenkaan pienten tulojen takia. Maksuohjelmaan otetaan kaikki velat mukaan ja kun se on maksettu suunnitelman mukaan loppuun, ohjelman päätyttyä maksamatta jääneet velat saa anteeksi. Lisäkuluja saattaa syntyä, jos tulot tai maksukyky nousee ohjelman aikana. (Takuusäätiö s.a. c.)

4 Positiivinen luottotietorekisteri

Huhtikuussa 2024 käyttöön otettu positiivinen luottotietorekisteri on Verohallinnon tulorekisteriyksikön ylläpitämä julkinen rekisteri, jonka tarkoituksena on ehkäistä suomalaisten kotitalouksien ylivelkaantumista. Positiivinen luottotietorekisteri ylläpitää tietoja kuluttajien tuloista, ja luotonmyöntäjät ilmoittavat myöntämänsä velat rekisteriin, jolloin sekä henkilö itse että luottotietoja tarkastava taho saa kattavan kokonaiskuvan henkilön maksukyvyistä. Myös luotonmyöntöprosessi nopeutuu, kun tietoja ei tarvitse itse pyytää ja lähettää. (OP Media 2024.)

4.1 Vapaaehtoinen luottokielto

Rekisterin kautta henkilö voi ilman kuluja asettaa itselleen vapaaehtoisen luottokiellon. Tämä rajoittaa henkilön nimelle myönnettäviä luottoja. Vapaaehtoisen luottokiellon avulla henkilö voi hillitä omaa velkaantumistaan tai suojata itsensä identiteettivarkauden sattuessa. (OP Media 2024.)

Vapaaehtoisen luottokiellon voi itselleen määrittää toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräajaksi. Kun tarve vaatii, sen pystyy myös itse poistamaan milloin tahansa. (Takuusäätiö 2024.)

4.2 Mitä rekisteri pitää sisällään?

Rekisterissä on tieto henkilön tuloista, luotoista sekä luottokielloista. Tulojen osalta luottotietoja tarkastava luotonantaja näkee henkilön tulot viimeiseltä 12 kuukaudelta. Luottojen osalta myönnettyt asunto-, auto- ja opintolainat, sekä kulutusluotot, luottokortit, osamaksurahoitukset sekä leasingsovimukset tulevat löytymään rekisteristä. Näiden lisäksi rekisterissä näkyy mahdollinen itse tekemä luottokielto ja maksuviivemerkintä, jos luoton maksuerä on myöhässä enemmän kuin 60 päivää eräpäivästä. Maksuviivemerkintä poistuu rekisteristä, kun erä on maksettu tai siitä on sovittu maksuohjelma. Kuitenkaan maksuhäiriömerkinnät eivät näy positiivisessa luottotietorekisterissä. (Takuusäätiö 2024; OP Media 2024.)

5 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteuttaminen

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimustavassa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Kyseinen menetelmä vastaa kysymyksiin: kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. Menetelmällä saadaan yleinen kuva mitattavien asioiden välisistä eroista ja suhteista. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija tulkitsee ja selittää saamiaan numeerisia tuloksiaan sanallisesti. (Vilka 2007, 13–14.) Määrällisessä tutkimuksessa on yleensä jokin ohjaava tutkimusongelma, joka halutaan ratkaista (Pitkäranta 2014, 13). Määrällisessä tutkimuksessa usein käytetään kyselyä tutkimusaineiston keräämiseen, mutta se ei ole kuitenkaan ainoa vaihtoehto. Ominaista tälle menetelmälle on, että vastaajamäärä on suuri. Jos käytetään tilastollisia menetelmiä, niin suositeltava vähimmäismäärä on 100 vastausta. (Vilka 2007, 17.)

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tarkastelee maailman ilmiöitä sosiaalisessa kontekstissa. Tässä tutkimusmenetelmässä elämää analysoidaan merkitysten kautta, jotka syntyvät ihmisten toiminnasta ja vaikuttavat heihin. (Pitkäranta 2014, 9.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä, antaa merkityksiä sekä mahdollistaa erilaisia tulkintoja (Pitkäranta 2014, 13). Monikanavaisuus on olennaista laadullisen tutkimuksen aineiston keräämisessä. Tyypillisesti aineisto koostuu haastatteluista, havainnoista, tutkijan omista muistiinpanoista sekä asiakirjoista. (Pitkäranta 2014, 27.)

Laadullisen ja määrällisen tutkimustapojen oleellisia eroja on, että laadullinen tutkimus useasti painottuu tulevaisuuteen ja tavoitteena on kehittää, parantaa tai uudistaa tutkittavaa kohdetta. Määrällisessä tutkimuksessa keskitytään enemmän menneisyyteen. Myös prosessissa on eroja. Laadullisessa tutkimuksessa analyysi sisältyy jo kirjoitusprosessin alkuun, kun taas määrällisessä tutkimuksessa analyysi on tutkimus- ja kirjoitusprosessin lopussa. (Pitkäranta 2014, 9.) Laadullisen tutkimuksen prosessi eroaa määrällisestä siten, että kun määrällisen tutkimuksen prosessi on suoraviivainen ja systemaattinen, noudattaa laadullinen tutkimus abduktiivista eli edestakaista päättelyä. Pitkäranta kuvaa laadullista tutkimusta kasvullisena ja persoonallisena tutkimuksena, jossa tutkija on osa tutkittavaa prosessia. Kun taas määrällinen tutkimus on kasvotonta, eikä vastaaja tiedä tarkkaan millaiselle tutkijalle vastaukset menevät. (Pitkäranta 2014, 13–14.)

Tähän tutkimukseen on valittu menetelmätavaksi määrällinen tutkimustapa ja aineiston keräämiseen käytetään Webropol-verkkolomaketta. Menetelmätapaan on päädytty tutkimuksen tavoitteita ajatellen. Tavoitteena on selvittää miten 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset hallitsevat talouttaan, miten he selviävät veloistaan ja kuinka he tuntevat taloudenseurannan eri työvälit. Kohderyhmänä 18–29-vuotiaita on paljon, jolloin myös tavoitteena on saada useampia vastaajia kyselylomakke-

seen. Kun kyselylomakkeeseen saadaan paljon vastauksia, on tuloksiakin mahdollisuus analysoida ja tulkita yleisellä tasolla. Määrällinen tutkimustapa on oivallinen menetelmätapa, kun halutaan suuria vastausmääriä ja helposti tulkittavia numeerisia vastauksia. Kyselytutkimuksen vastauksia kerätään anonyymisti, eli vastaajien henkilötietoja ei kerätä.

Koska tarkoituksena on saada mahdollisimman paljon vastaajia, on järkevää tehdä kyselystä verkossa jaettava versio, joka näin tavoittaa mahdollisimman monet kyselyn tekijän lähipiiristä ja sen ulkopuolelta. Kyselyä on tarkoitus jakaa omalla Facebook sivulla, Instagramissa, LinkedInissä sekä WhatsApp:n kautta. Erityisesti LinkedIn ja Instagram ovat oivallisia paikkoja tavoittaa kohderyhmä ilman, että kyselyn vastaajiksi päättyy ainoastaan kyselyn tekijän lähipiiri.

Kyseessä on vapaaehtoinen vastausotanta, joka perustuu helppoon saatavuuteen. Usein tietyn tyyppisillä ihmisillä on korkeampi todennäköisyys vastata kyselyihin, joka tarkoittaa sitä, että vastaukset eivät välttämättä kuvaa realistisesti kohderyhmän tuloksia. (Scribbr 2019.) Kyselyn luotettavuusarviossa tullaan ottamaan kantaa vapaaehtoisen vastausotannan vaikutuksesta kyselyn tuloksiin.

Vehkalahten mukaan kyselylomake tulee suunnitella huolellisesti, sillä vastaamisen jälkeen vastauksia ei voi enää muuttaa. Lomakkeella on suuri painoarvo tutkimuksen onnistumisen kannalta. Tärkeää on sekä sisällöllisesti oikeat kysymykset että niiden esitys tilastollisesti mielekkäällä tavalla. (Vehkalahti 2008, 20.)

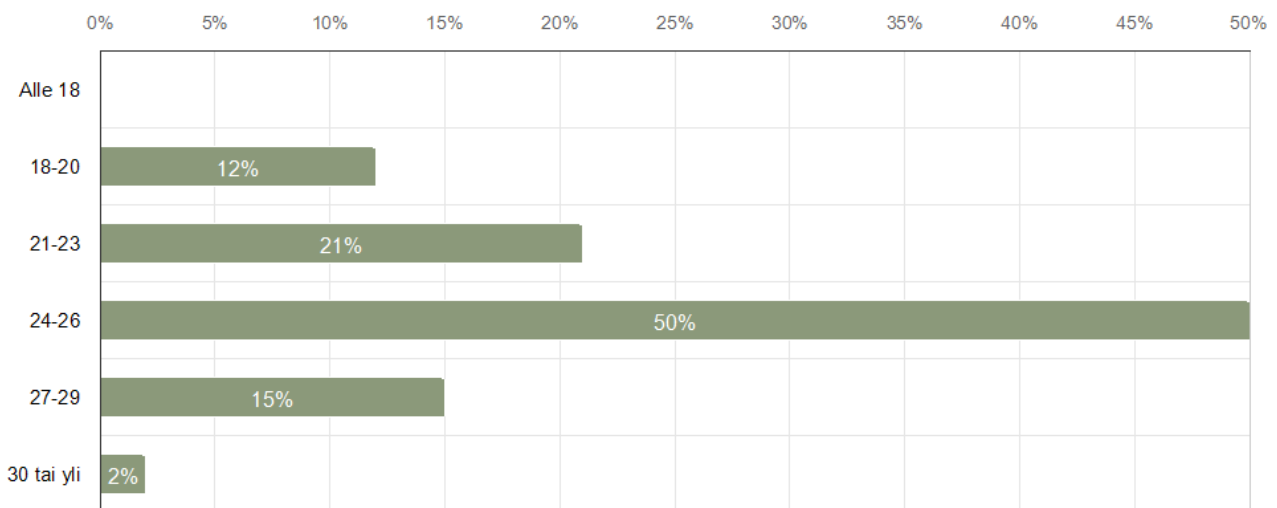
Verkkokyselyn linkki jaettiin tekijän LinkedIn profiiliin kaikkien käyttäjien nähtäville 17.9.2024 tiistaina iltapäivällä. Samaan aikaan linkki jaettiin myös opinnäytetyön tekijän omalle Facebook sivulle sekä Instagram tarinaan. Saatteessa vastauksia toivottiin viimeistään 30.9.2024. Vastauksia toivotaan tulevan noin sata. Muistutus tutkimuksesta jaettiin Instagram tarinassa tiistaina 24.9.2024. Verkkokyselyn linkki suljettiin 30.9.2024 ja 1.10.2024 välisenä yönä. Vastaamisaikaa kyselyssä oli 14 vuorokautta.

Kyselylomakkeessa käytettiin enimmäkseen kysymystyyppiä, jossa sai valita vain yhden vastauksen. Toisinaan käytettiin monivalintakysymyksiä, joissa oli mahdollisuus vastata useampaan kuin yhteen vastausvaihtoehtoon. Monivalintakysymyksissä oli mukana vaihtoehto, johon sai kirjoittaa vastauksen käsin, jos vastausvaihtoehdoista ei löytynyt sopivaa. Joissain kysymyksissä käytettiin myös vastauksena asteikkoa 1–5 (Liite 1).

6 Tutkimustulokset

6.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselytutkimukseen (liite 1) vastauksia saatiin 129 kappaletta. Kaikki kyselyn kysymykset olivat pakollisia, pois lukien kaksi kysymystä, jotka olivat jatkokysymyksiä tietynlailla vastanneille. Vastaajista puolet sijoittui omaan ikäluokkaani. Vastaajista 12 % on 18–20-vuotiaita, 21 % on 21–23-vuotiaita, 50 % on 24–26-vuotiaita, 15 % on 27–29-vuotiaita ja 2 % vastasi olevan 30 tai yli, jolloin kysely päättyi näiden vastaajien osalta siihen, eivätkä nämä kaksi sisälly edellä mainittuun 129:ään vastaukseen.

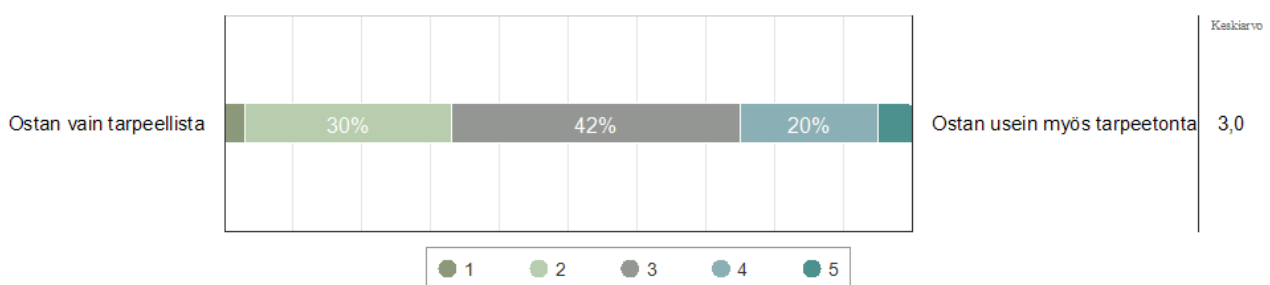

Kuva 6. Kysymys “Minkä ikäinen olet?”

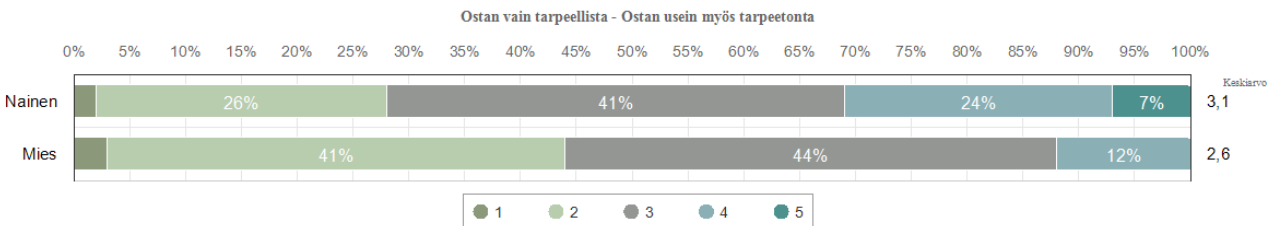
Taustakysymysten seuraavana kysymyksenä kysyttiin sukupuolta. Tutkimuksen kokonaisvastaajamäärästä naisia on 72 % ja miehiä 26 %, loput eivät halunneet vastata. Vastaajista suurinosa eli 68 % asuu pääkaupunkiseudulla, 10 % Itä-Suomessa, 9 % muualla Etelä-Suomessa, 5 % Keski-Suomessa, 4 % Länsi-Suomessa, 2 % Pohjois-Suomessa ja hieman alle 2 % asuu ulkomailla. Vastaajien asumismuotoa kysyttäessä ilmenee, että 73 % vastaajista asuu vuokralla, 19 % omistusasunnossa, 6 % vanhempien luona ja hieman alle 2 % asuu omistusoikeusasunnossa. Näiden jälkeen selvitettiin vastaajien nykytilannetta. Vastaajista 40 % on työssäkäyviä, 24 % on opiskelijoita, 16 % vastasi olevansa pääsääntöisiä työssäkäyviä ja opiskelevansa sen ohella, 14 % vastasi olevansa pääsääntöinen opiskelija ja työskentelevänsä sen ohella, 4 % on työttömiä ja 2 % vastasi muu. Muissa vastauksissa mainittiin vanhempainvapaa sekä armeija.

6.2 Taloudenhallinta ja taloudellinen tilanne

Tutkimuksen ensimmäinen varsinainen kysymys koski vastaajan kokemusta omasta kulutuksestaan. Vastauksen pystyi antamaan asteikolla 1–5, ääripäiden ollessa 1=ostan vain tarpeellista, 5=ostan usein myös tarpeetonta. Suurin osa vastauksista sijoittui asteikon keskivaiheille, mutta myös molempiin ääripäihin tuli vastauksia. Tarkempi jakauma kaikkien vastaajien suhteen näkyy kuvassa 7. Sama kysymys ristiintaulukoituna sukupuolen suhteen, kuvassa 8, paljasti kiinnostavan eron. Miehiin verrattuna naiset näyttäisivät ostavan useammin myös tarpeetonta, kun taas miehet kokevat enemmissä määrin ostavan vain tarpeellista.

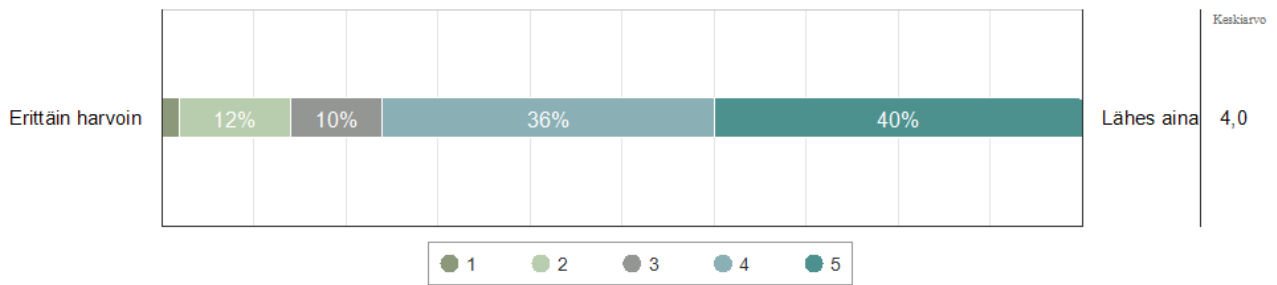

Kuva 7. Kysymys “Millainen koet olevasi kuluttajana?”

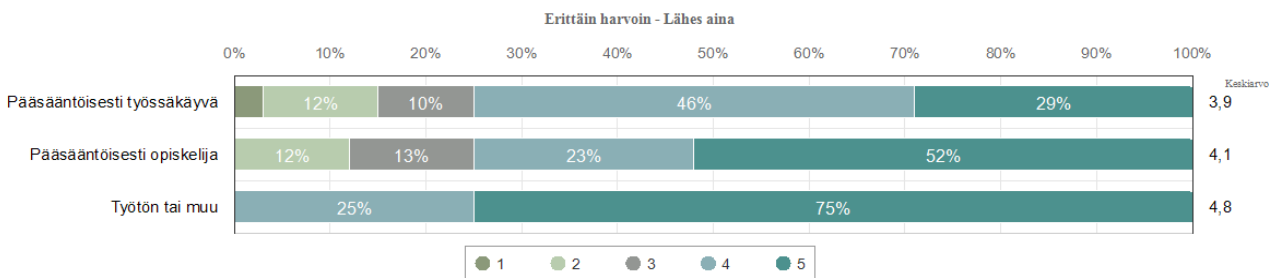

Kuva 8. Kysymys “Millainen koet olevasi kuluttajana?” ristiintaulukoitu suhteessa sukupuoleen

Seuraavaksi kysyttiin, tekeekö vastaaja hintavertailuja ennen lopullista ostopäätöstä. Vastausvaihtoehdot olivat asteikolla 1–5, jossa 1 oli erittäin harvoin ja 5 lähes aina. Suuri osa vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon 4 tai 5. Vain kaksi oli vastannut tekevänsä erittäin harvoin hintavertailua. Tarkempi jakauma kuvassa 9. Ristiintaulukointi nykytilanteen mukaan (kuva 10) näyttää, että työttömät tekevät hintavertailua usein tai lähes aina. Työssäkäyvät ja opiskelijat tekevät hintavertailuja, mutta heistä opiskelijat ovat vastanneet useammin tekevänsä hintavertailua lähes aina. Työssäkäyviin sisältyivät ne muutamat, jotka vastasivat tekevänsä hintavertailua erittäin harvoin. Hintavertailun tekeminen voi mahdollisesti kertoa hyvästä taloudenhallinnasta ja talousosaamisesta tai siitä, että on taloudellisen tilanteensa myötä pakotettu tekemään vertailua. Nämä ovat kaksi eri juurisyytä tehdä hintavertailua, joka on joka tapauksessa järkevää.

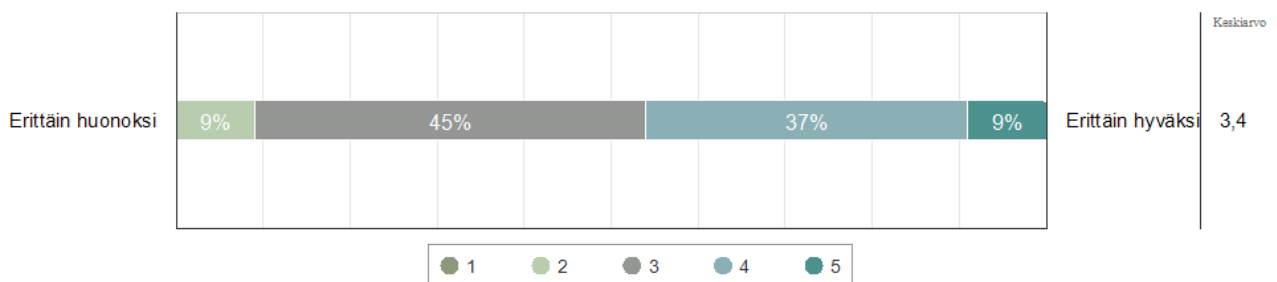

Kuva 9. Kysymys “Teetkö hintavertailua ennen lopullista ostopäätöstä?”

Kuva 10. Kysymys “Teetkö hintavertailua ennen lopullista ostopäätöstä?” Ristiintaulukoitu suhteessa nykytilanteeseen

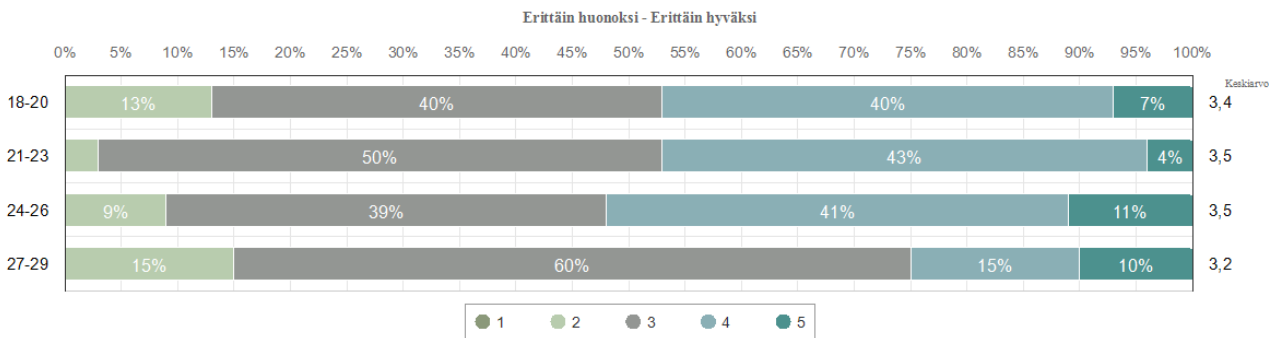
Vastaajilta kysyttiin millaiseksi he kokevat oman taloudellisen tilanteensa. Vastaus tuli antaa asteikolla 1–5, jossa 1=erittäin huonoksi, 5=erittäin hyväksi. Positiivinen yllätys oli, ettei kukaan vastannut huonoa ääripäätä. Tarkempi jakauma kuvassa 11. Enemmistö vastauksista sijoittui vastausvaihtoehtoihin 3 ja 4. Erittäin hyväksi taloudellisen tilanteensa koki 9 % vastaajista.

Kuva 11. Kysymys “Millaiseksi koet taloudellisen tilanteesi?”

Taloudellisen tilanteen kokemus ristiintaulukointuna iän suhteen paljasti, että kohderyhmän vanhimmat eli 27–29-vuotiaat kokivat taloudellisen tilanteensa vähemmissä määrin erittäin hyväksi, kuin mikään muu ikäryhmä. Heistä kuitenkin suurin osa vastasi neutraalisti, joka kertoo siitä, etteivät he koe tilannettaan erityisen hyväksi, muttei erityisen huonoksikaan. Ikäryhmällä 21–23 oli kaik-

kein vähiten vastauksia kummassakaan ääripäässä ja 24–26-vuotiailla oli kokonaisuudessaan positiivisemmat kokemukset taloudellisesta tilanteestaan kuin kellään muulla ikäryhmällä. Ristiintaulukointi iän mukaan kuvassa 12.

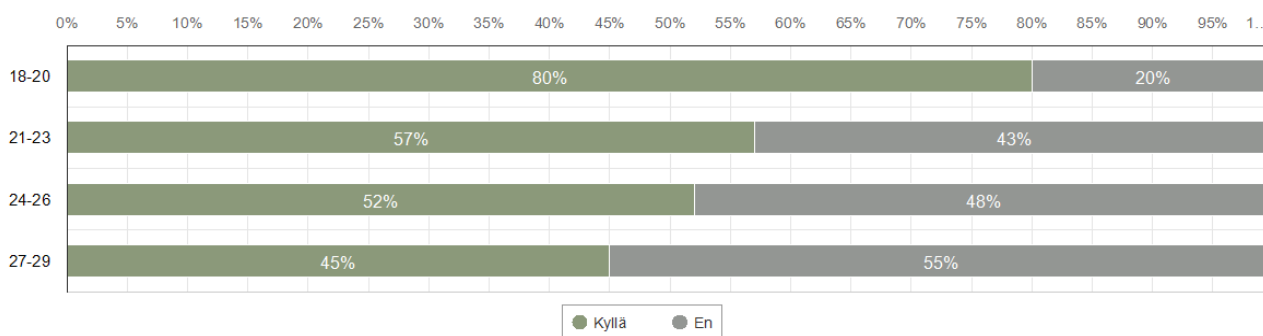
Kuva 12. Kysymys ”Millaiseksi koet taloudellisen tilanteesi?” ristiintaulukoitu suhteessa ikään

Monivalintakysymyksenä selvitettiin vastaajien tulonlähteitä. Palkka oli mainittu tulonlähteenä 101 kertaa, kertyneet säästöt 69 kertaa ja tuet 55 kertaa. Lisäksi ”muu, mikä?” vastauksia oli valittu kahdeksan kertaa. Muina tulonlähteinä mainittiin neljä kertaa osingot tai sijoitukset, kaksi kertaa opintolaina ja kaksi kertaa vanhempien rahallinen tuki.

Kyselyssä selvitettiin, onko kohderyhmällä ollut viimeisen 12 kk aikana kausia, jolloin tulot eivät ole riittäneet kattamaan menoja. Vastaajista 36 % valitsi vastausvaihtoehdon ”kyllä”, kun taas 64 % vastaajista koki tulojensa riittävän. Niille vastaajille, jotka totesivat, että tulot eivät ole riittäneet, annettiin vielä lisäkysymys siitä, miten he ovat ratkaisseet tilanteen. Heistä 54 % vastasi lainaavansa rahaa sukulaisilta tai tutuilta, 18 % vastasi hyödyntävänsä luottokorttia ja 24 % vastasi muuten. Muihin ratkaisutapoihin lueteltiin säästöjen käyttö, opintolainan hyödyntäminen ja lisätyöt. Muissa ratkaisutavoissa todettiin myös, ettei rahaa sitten yksinkertaisesti ollut.

Kyselyssä kartoitettiin monivalintakysymyksellä, mitä lainoja vastaajilla on. Vastaajista 59 %:lla on opintolainaa, 16 %:lla asuntolainaa, 11 %:lla autolainaa, 5 %:lla muita lainoja. Muissa lainoissa mainittiin luotto, yrityslaina ja laina vanhemmilta. 26 % kokonaisvastaajista kertoi, ettei ole ottanut lainaa.

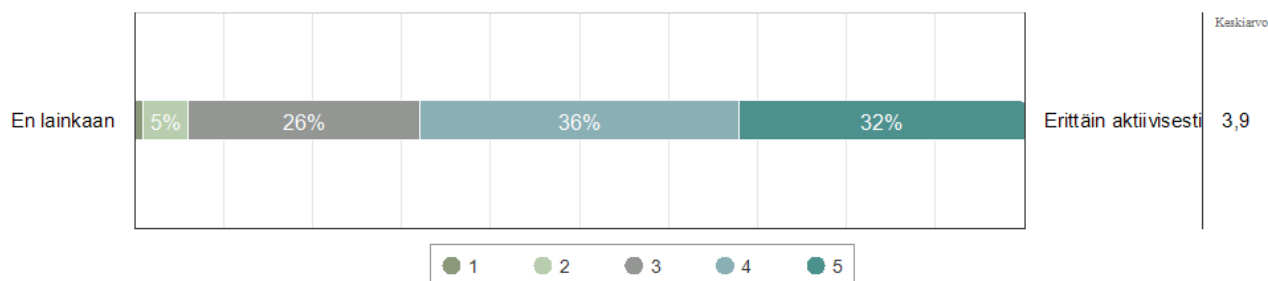
Talouden hallintaan liittyen viimeinen kysymys oli, kokeeko vastaaja saaneensa tarpeeksi tietoa taloudenhallinnasta esimerkiksi vanhemmilta tai koulusta. 55 % vastaajista kokee saaneensa tarpeeksi tietoa, silti jopa 45 % vastaajista kokee, ettei ole saanut tarpeeksi tietoa. Tässäkin ristiintaulukointi iän suhteen paljastaa, että nuorimmat ikäryhmät kokevat saaneensa tarpeeksi tietoa, kun taas vanhemmat ikäryhmät vähemmissä määrin (kuva 13).

Kuva 13. Kysymys “Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa talouden hallinnasta koulussa tai vanhemmilta?” ristiintaulukoitu suhteessa ikään

6.3 Talouden seuranta ja työvälineet

Talouden seuranta ja siihen liittyviä työvälineitä kartoitettiin kysymyksillä 14–18. Asteikolla 1=en lainkaan, 5=erittäin aktiivisesti, mitattiin kuinka aktiivisesti vastaajat seuraavat talouttaan. Selkeästi enemmistö vastauksista sijoittui asteikolle 3–5. Vain 6 % vastaajista sijoittui asteikolla kohtaan 1–2, kuten kuvasta 14 nähdään.

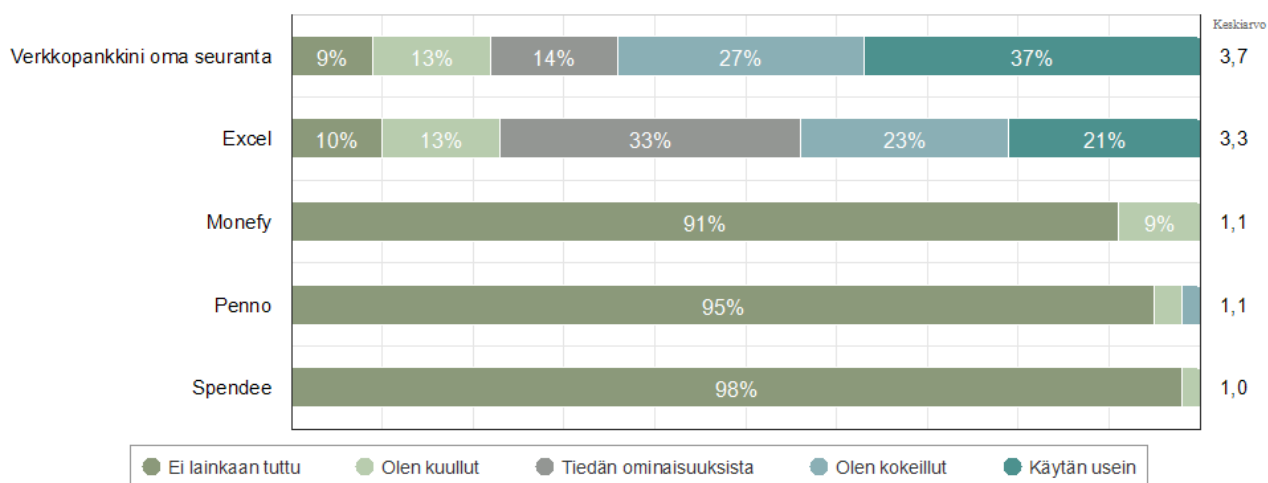

Kuva 14. Kysymys “Kuinka aktiivisesti seuraat talouttasi?”

Kyselyssä selvitettiin, tekeekö kohderyhmä budjetteja rahankäyttöä varten ja mille ajalle. 54 % vastaajista vastasi, ettei tee budjetteja, 2 % tekee budjetteja viikottasolle, 34 % tekee kuukausitasolle ja 10 % tekee vuositasolle tai pidemmälle.

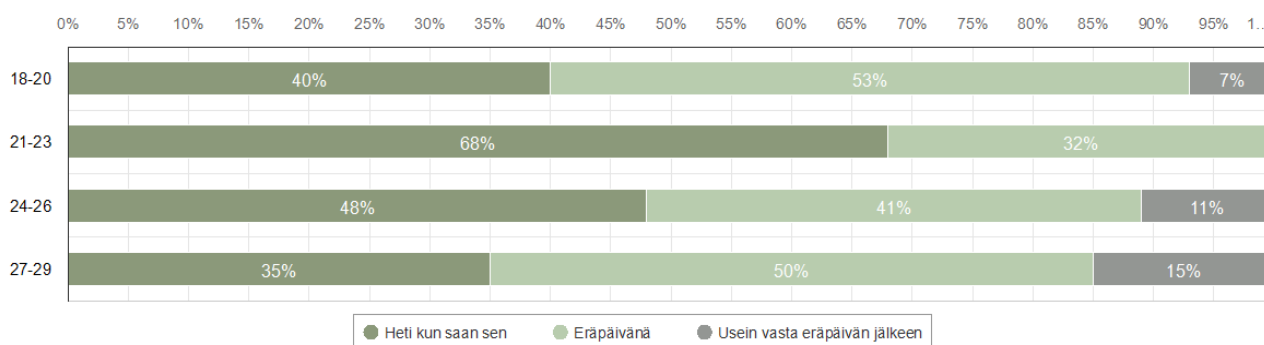
Seuraavaksi kartoitettiin sitä, mitä taloudenhallinnan työvälineitä vastaajat tietävät ja ovatko he käyttäneet tuntemiaan työvälineitä talouden seurannassa. Niille vastaajille, jotka edelliseen kysymykseen vastasivat tekevänsä budjetteja, kysyttiin mitä taloudenhallinnan työvälineitä he käyttävät. 60 % vastasi käyttävänsä verkkopankkinsa omaa seuranta-työvälinettä, 30 % vastasi käyttävänsä Exceliä ja 10 % jotain muuta. Muissa vastauksissa mainittiin käytettävän perinteistä kynää ja paperia, YNAB-budjettisovellusta ja puhelimen muistiinpanoja.

Kaikilta vastaajilta kysyttiin, kuinka tuttuja seuraavat työkalut ovat oman talouden seurannassa. Vaihtoehtoja olivat verkkopankin oma seuranta, Excel, Monefy, Penno ja Spendee. Vastaajat vastasivat asteikolla 1=ei lainkaan tuttu, 5=käytän usein. Odotettavissa oli, ettei erilliset sovellukset ole monille tuttuja. Yllättävää oli, kuinka moni vastasi, ettei verkkopankin seuranta tai Excel ole lainkaan tuttu. Selkeästi tutuin ja käytetyin on verkkopankin oma seuranta, Excel oli myös käytetty ja kokeiltu, mutta enemmänkin vain tiedostettu. Monefyn, Pennon ja Spendeen välillä Monefy oli se, josta oli eniten kuultu (9 %), Penno oli ainoa, jota oli myös kokeiltu (2 %) ja Spendee näytti olevan vastaajille tuntemattomin. Tarkempi vastausten jakauma kuvassa 15.

Kuva 15. Kysymys “Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?”

Yhtenä kysymyksenä oli “milloin maksat sinulle saapuneet laskut?”. 50 % vastaajista vastasi maksavansa laskun heti kun saa sen, 42 % vastasi maksavansa eräpäivänä ja 8 % usein vasta eräpäivän jälkeen. Ristiintaulukoinneissa iän suhteen tämän kysymyksen vastauksissa oli mielenkiintoinen havainto. Nimittäin 21–23 vuotiaista jokainen vastasi maksavansa laskut heti tai viimeistään eräpäivänä. Myös 18–20-vuotiaat vastasivat maksavansa heti tai viimeistään eräpäivänä. Näistä vain yksi vastasi maksavansa laskut vasta eräpäivän jälkeen. Usein vasta eräpäivän jälkeen -vastauksia oli eniten 27–29-vuotiailla. Ristiintaulukointi iän suhteen kuvassa 16.

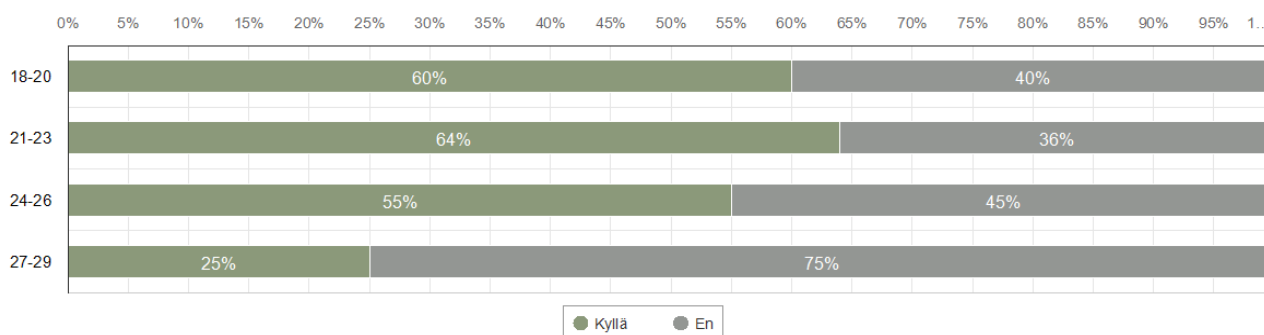

Kuva 16. Kysymys “Milloin maksat sinulle saapuneet laskut?” ristiintaulukoituna suhteessa ikään

6.4 Maksuhäiriöt ja veloista selviytyminen

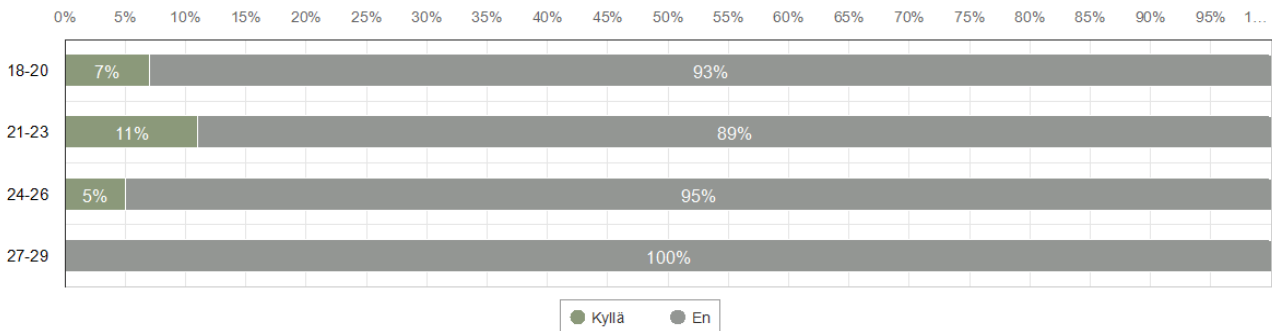
Laskujen muistutuksiin liittyen kysyttiin, onko vastaaja saanut viimeisen 12 kk aikana yhtään maksumuistutusta, -kehotusta tai -vaatimusta. Vastaajista 8 % vastasi saaneensa yli 5 kappaletta, 31 % vastasi saaneensa enintään 5 kappaletta ja loput 61 % vastasi kieltävästi. Näihin liittyen kysyttiin, onko saman ajanjakson aikana mennyt rahaa muistutus- tai perintäkuluihin ja viivästyskorkoihin. 9 % vastaajista kertoi rahaa menneen yli 15 euroa kyseisiin kuluihin, 17 % vastasi, että rahaa on mennyt, mutta alle 15 euroa. Loput 74 % vastasi, ettei rahaa ole mennyt näihin kuluihin.

Vastaajilta kysyttiin ulosotosta sekä maksuhäiriömerkinnöistä. Vain yksi vastaajista kertoi, että hänellä on velkaa ulosotossa ja kaksi kertoi, että heillä on maksuhäiriömerkintä. Muut vastasivat kieltävästi molempiin. Yhtenä kysymyksenä oli, tietävätkö he mistä löytää tukea raha-asioihin. Suurempi osa eli 53 % vastaajista kertoi tietävänsä ja loput 47 % vastasivat, etteivät he tiedä. Eroja vastauksissa löytyi, kun tulokset ristiintaulukoitiin iän suhteen (kuva 17). Vanhimma ikäryhmästä 75 % vastasi, ettei tiedä mistä löytää apua. Nuoremmat ikäryhmät vastasivat useammin tietävänsä.

Kuva 17. Kysymys “Tiedätkö mistä saa tukea raha-asioihin?” ristiintaulukoitu suhteessa ikään

Seuraavaksi selvitettiin, kuinka moni on hakenut apua raha-asioihin. 5 % vastaajista kertoi hake-neensa apua ja loput 95 % vastasivat kieltävästi. Ristiintaulukointi iän suhteen paljasti, että apua hakeneet ovat nuoremmista ikäryhmistä (kuva 18).

Kuva 18. Kysymys ”Oletko hakenut apua raha-asioihin?” ristiintaulukoitu suhteessa ikään

Kyselyn viimeisenä kysymyksenä oli, ovatko vastaajat kuulleet positiivisesta luottotietorekisteristä. 33 % vastaajista kertoi kuulleensa siitä ja 67 % eivät ole kuulleet. Tämä oli olettavissa, sillä ky-seessä on uusi rekisteri, jonka käytöstä ei ole vielä laajasti tietoa.

Korrelaatiota vastausten suhteen löydettiin talouden seurannan, taloudellisen tilanteen kokemuk-sen ja talouden seurannan työkalujen tuttuuden välillä. Tämän perusteella voitaisiin sanoa, että mitä enemmän seuraa omaa talouttaan, sitä paremmaksi kokee oman taloudellisen tilanteensa ja sitä tutumpia ovat verkkopankin oma seuranta sekä Excel työkaluina. (Liite 2.)

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset hallitsevat talouttaan, kuinka he selviävät veloistaan ja kuinka tuttuja eri taloudenseurantatyövälineet ovat. Kyselyn vastausmääräksi odotettiin noin sataa vastausta. Ilokseni sain huomata, että vastauksia tuli enemmän. Positiivista oli, että jokaisesta ikäryhmästä löytyi vastaajia. Myös alueellinen jakauma yllätti positiivisesti. Vaikka suurin osa vastaajista oli pääkaupunkiseudulta, tuli vastauksia ympäri Suomea ja muutama ulkomailta.

Odotettavia eroja vastaajien kulutustottumuksista näkyi ristiintaulukoinnista naisten ja miesten suhteen. Selkeästi naiset vastasivat miehiä enemmän ostavansa myös tarpeetonta ja miehet ostavansa enemmän vain tarpeellista. Vastaukset omaan taloudelliseen tilanteeseen kokonaisuudessaan näytti yllättävän tasaiselta. Kyselyn perusteella näyttäisi siltä, että suurimmaksi osaksi vastaajat kokevat oman taloudellisen tilanteensa positiivisena tai neutraalina. Ristiintaulukoinneissa ei ollut eroja naisten ja miesten välillä, mutta eri ikäryhmien vastaukset erosivat hieman. Yllätyin, että vanhimmassa ikäryhmässä oli prosentuaalisesti vähiten kokemuksia hyvästä taloudellisesta tilanteesta. Suurin osa heidän vastauksistaan oli kuitenkin neutraaleja. Tähän voi vaikuttaa se, että vanhemmilla ihmisillä on yleisesti enemmän kuluja, esimerkiksi lainoista, osamaksuista tai perheenlisäyksestä.

Vastaajista kolmasosa vastasi, että viimeisen vuoden aikana on ollut kausia, kun tulot eivät ole riittäneet kattamaan menoja. Mielestäni prosentti on suuri, mutta ymmärrettävä, kun kaikki kulut ovat viime aikoina olleet nousussa. Nämä vastaajat ovat ratkaisseet tilannettaan pyytämällä lainaa tuntuilta, käyttämällä omia säästöjään, ottamalla opintolainaa tai toteamalla ettei rahaa vain ole. Yli puolet kaikista vastaajista kertoi tietävänsä, mistä löytää tukea raha-asioihin, mutta vain viisi prosenttia vastasi hakeneensa sitä. Kuitenkin yli puolet koki saaneensa tarpeeksi tietoa oman talouden hallinnasta. Ristiintaulukoinneista iän suhteen voidaan havaita, että selkeästi nuoremmilla on useammin tietoa talouden hallinnasta, mistä löytää apua raha-asioihin sekä resurssit ja uskallusta myös hakea apua, kuin vanhemmilla ikäryhmillä. Nykypäivänä nuorten talousosaamista pidetään entistäkin tärkeämpänä ja uskon, että se näkyy näissä vastauksissa. Myös OP Ryhmän tavoite parantaa lasten ja nuorten taloustaitoja tulee vahvistamaan tulevaisuudessa tätä havaintoa (OP Ryhmä 2024).

Talouden seurantaan ja työvälineisiin liittyen vain muutama vastasi, että seuraa talouttaan erittäin harvoin tai ei ollenkaan ja yli puolet vastaajista kertoi, etteivät he tee budjetteja rahankäyttöä varten. Talouden seurannan työkaluista verkkopankin oma seuranta oli kaikista tutuin ja käytetyin. Se

on helposti ja nopeasti saatavissa ja yksinkertaista käyttää. Vaikkei varsinaisesti budjetteja tekiskään, niin verkkopankin omasta seurannasta näkee paljonko rahaa on arviolta tulossa ja jäljellä käytettäväksi tietylle ajanjaksolle. Excel oli seuraavaksi käytetyin työkalu talouden seurannassa. Penno, Monefy ja Spendee olivatkin lähes tuntemattomia suurimmalle osalle. Näistä eniten kuultu oli Monefy, mutta Pennoa oli myös kokeiltu. Heidi Kangasniemen tutkimuksessa “Mobiilisovellus nuoren aikuisen talouden seurannan välineenä” (Kangasniemi 2023, 26) hän tuli johtopäätökseen, että haastateltavat olivat kiinnostuneita tulojen ja menojen seurannasta ja pitivät tätä tärkeänä ja hyödyllisenä asiana, mutta yllättyi kun osa heistä kertoi, etteivät kuitenkaan aio jatkaa seuranta tutkimuksen jälkeen. Koen havaitsevani oman tutkimukseni vastauksista samaa, sillä suurin osa vastaajista seuraa enemmän tai vähemmän talouttaan, mutta vähemmissä määrin tekee budjetteja tai käyttää eri seurantatyökaluja.

Laskun maksamiseen liittyvät vastaukset paljastivat ristiintaulukoituna iän suhteen, että nuoremmat vastasivat useammin maksavansa laskut heti kun saavat ne, ja vanhemmissa ikäluokissa oli enemmän vastattu maksavansa usein vasta eräpäivän jälkeen. 39 % vastaajista oli viimeisen vuoden aikana saanut muistutuksia, mutta vain neljäsosa vastaajista kertoi maksaneensa perintään liittyviä kuluja. Kaikista vastaajista vain kolmella oli maksuhäiriömerkintä tai velkaa ulosotossa. Tämä oli mielestäni positiivinen tulos ja vaikuttaa siltä, että nuoret saavat velkansa hoidettua, vaikka muistutuksia tai perintäkuluja tulisi. Iiris Palosen opinnäytetyön “Nuorten aikuisten maksukäyttäytyminen” kyselyn tuloksista selviää, että hänen tutkimuksessaan noin 40 % vastaajista ei ole koskaan saanut muistutusta ja yli 10 muistutusta oli saanut vastaajista 14 % (Palonen 2021, 31). Vaikka maksumuistutuksien saamisesta kysyttiin eri ajanjaksoilta, voitaisiin tuloksista päätellä, että nuoret aikuiset saavat yhä vähemmän maksumuistutuksia.

Tutkimusongelmina olivat:

- Miten tutkimuksen kohderyhmä hallitsee talouttaan?
- Miten hyvin nuorten tulot kattavat pakolliset menot?
- Missä määrin kohderyhmällä on maksuhäiriöitä?
- Miten hyvin kohderyhmä tuntee talouden seurannan eri työvälineet?

Johtopäätöksenä nuorten aikuisten taloudenhallinta tuntuu olevan kohtuullisen hyvällä tasolla ja taloudellinen tilanne on kokonaisuudessaan koettu enemmän neutraaliksi, hyväksi tai erittäin hyväksi. Mitään suuria yllätyksiä ei noussut esiin, mutta huolestuttavaa on, kuinka monella on ollut kausia, ettei tulot ole kattaneet menoja. Vastauksista päätellen nuorilla aikuisilla on kuitenkin keinot selviytyä näistä kausista. Tämä kuitenkin kertoo siitä, ettei taloudellinen hyvinvointi ole korkealla tasolla. Lähes puolet vastaajista eivät tiedäneet mistä saa apua raha-asioihin, eivätkä vastaajat kokeneet saaneensa tarpeeksi tietoa oman talouden hallinnasta koulussa tai vanhemmilta. Tämä tuo

esiin sitä, ettei talouden hallinnasta tai sen ongelmista ole puhuttu ja opetettu tarpeeksi. Kuitenkin positiivista on, että nuoremmat ikäryhmät ovat selkeästi tietoisempia talouden hallinnasta sekä tavoista saada apua raha-asioihin. Maksuhäiriöitä ja velkaa ulosotossa oli vain muutamalla. Perintäkirjeitä tai muistutuksia oli saanut lähes puolet vastaajista, mutta se ei kerro talouden hallinnasta tai maksuhäiriöistä vielä mitään. Perinnästä aiheutuneisiin kuluihin oli noin kolmanneksella vastaajista mennyt rahaa. Nämä kulut vaikuttavat taloudenhallintaan ja seurantaan odottamattomina ylimääräisinä kuluina.

Nuoret aikuiset selkeästi seuraavat omaa talouttaan, mutta eivät käytä siihen erityisempiä menetelmiä. Oman verkkopankin seuranta, Excel ja lisäksi oma vihko ja kynä olivat eniten käytettyjä työkaluja talouden seurantaan ja mahdollisten budjettien tekemiseen.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Reliabiliteetillä tarkoitetaan tutkimuksen tarkkuutta, eli kuinka todennäköisesti siitä saadaan ei-sattumanvaraisia vastauksia. Sillä arvioidaan tulosten muuttumattomuutta tutkimuksesta toiseen. (Vilka 2007, 149.) Validiteetillä tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli pystytäänkö mittaamaan juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata (Vilka 2007, 150).

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa vastaajien määrä. Vastaajia oli 129 ja se riittää määrällisen tutkimuksen tekoon, mutta jäi yllättävän pieneksi. Näin ollen tuloksista voidaan vetää vain suuntaa antavia johtopäätöksiä, mutta niitä ei voi peilata koko kohderyhmään. Vapaaehtoinen vastausotanta saattaa vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen siten, että kyselyyn on voinut vastata useammin vain tietyn tyyliiset ihmiset. Kysely oli saatavilla periaatteessa kaikille niille, joille se sattui tulemaan sosiaalisessa mediassa vastaan. Voidaan ajatella, että pienemmällä kynnyksellä kyselyyn ovat vastanneet he, kenellä taloudellinen tilanne on neutraali tai hyvä. Samalla ajatuksella voidaan pohtia, että suurempi kynnyks on ollut vastata heille, kenellä taloudellinen tilanne ei ole niin hyvä. He todennäköisemmin ovat jättäneet vastaamatta kyselyyn. Tämä on mahdollisesti vaikuttanut kyselyn tuloksiin ja tutkimuksen luotettavuuteen.

7.3 Eettiset näkökohdat

Eettisessä tutkimuksessa vastaajalle vakuutetaan jo saatekirjeessä tutkimuksen olevan luottamuksellinen. Raportoinnissa tulee kunnioittaa tietojen luottamuksellisuutta, vaitiololupauksia ja salassapitovelvollisuutta. Tutkijan tulee raporttia kirjoittaessaan käyttää ilmaisia, jotka eivät ole loukkaavia, epäkunnioittavia, yksipuolisia tai halventavia. (Vilka 2007, 164)

Tässä tutkimuksessa ei kerätty vastaajien henkilötietoja. Tulosten käsittelystä ja hävittämisestä kerrottiin vastaajille tutkimustiedotteessa.

7.4 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotuksina kiinnostavia aiheita voisi olla se, miten oma tai vanhempien koulutus-taso näkyy nuoren talousosaamisen tasossa, tai miten positiivinen luottotietorekisteri vaikuttaa nuorten velkaantumiseen tai maksukäyttäytymiseen. Positiivinen luottotietorekisteri on uusi asia, jonka takia sen vaikutusta voidaan pätevästi tutkia vasta seuraavina vuosina.

7.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Aloitin opinnäytetyöprosessin keväällä 2024. Työn aihe muotoutui nopeasti, sillä mielenkiinnon kohteeni olivat selkeät. Omia tavoitteita opinnäytetyölle oli pitää prosessi ja työ itselleni mielenkiintoisena ja mielekkäänä. Suunnitteluvaiheessa olin hyvinkin tyytyväinen, että erilaisia ideoita ja ajatuksia työn aiheen ja toteuttamisen suhteen oli. Viikkoaikataulukin tuli tehtyä, jota alkuun pystyin jokseenkin noudattamaan. Työn aikataulu suunniteltiin niin, että työ olisi valmiina arvioitavaksi syyskuun 2024 lopulla. Aikataulu oli toiveikas, muttei mahdoton.

Prosessin alkuun tunsin tarvitsevani paljon tukea ja neuvoja. En tiennyt mistä aloittaa ja mitä kannattaa tehdä. Sain ohjaajaltani toivomaani tukea, ajatuksia ja ideoita työn toteuttamiseen. Kirjoittaminen tuntui aluksi hieman tahmealta. Kuitenkin erilaisia lähteitä etsiessä ja lukiessa alkoi myös oma kirjoitus sujua. Suureksi osaksi lähteinä on käytetty erilaisia virallisia ja vähemmän virallisia verkkosivuja aiheisiin liittyen, sekä joitain kirjoja ja muita opinnäytetöitä. Aiheet mistä kirjoitin tuntuivat itselleni mielekkäiltä ja kiinnostavilta.

Kun oli aika laatia kysely ja luoda täytettävä verkkolomake Webropoliin, tunsin olevani taas uuden asian äärellä ja olin vailla neuvoja. Tässäkin vaiheessa sain onnekseni tukea ja apua useammalta eri henkilöltä, ja pääsin taas etenemään prosessissa. Tutkimuskysymysten laatiminen ja tarpeellisuuden pohtiminen tuntui ajoittain haastavalta. Koen, että sain laatimillani kysymyksillä paljon mielenkiintoista tietoa kohderyhmästä, mutta jotain olisin voinut kysyä toisin tai tarkentavammin. Jälkikäteen mietittäessä olisi ollut mielenkiintoista selvittää myös vastaajien koulutustaso, ja tarkastella onko sen suhteen eroja muihin vastauksiin. Kuten kappaleessa 2.1 jo mainittu, Hallipelto (2021, 52) kertoo myös koulutuksen olevan talousosaamiseen vaikuttava osatekijä.

Kokonaisuudessaan olen oppinut paljonkin uutta. Koska tämä oli ensimmäinen tekemäni opinnäytetyö, oli siinä paljon uusia asioita, joita tuli ottaa huomioon. Uusia asioita olivat esimerkiksi opinnäytetyöprosessin suunnitelman tekeminen itsenäisesti, erilaisten menetelmien väliset erot ja hyödyt, Webropol työkaluna sekä kyselyn laatimisessa että raportoimisessa ja kyselytulosten analysointi. Prosessin alussa olin jokseenkin epävarma ja arka, mutta työn valmistuttua päätään ovat nostaneet rohkeus ja itsevarmuus.

Lähteet

Danske Bank s.a. Tulot ja menot -näkökulma. Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/tyokalut/tulot-ja-menot>. Luettu: 5.8.2024

Hallipelto, A. 2021. Talousosaaminen 2020-luvulla. Tietosanoma / Art House Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu 19.8.2024

Helsingin kaupunki s.a. Maksuhäiriömerkintä ja luottotietojen menetys. Luettavissa: <https://nuorten.hel.fi/terveys-ja-hyvinvointi/oma-koti-ja-raha/maksuhairiomerkinta-ja-luottotietojen-menetys/> Luettu 3.7.2024

Kangasniemi, H. 2023. Mobiilisovellus nuoren aikuisen talouden seurannan välineenä. AMK-opinnäytetyö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Liiketoiminnan palveluratkaisut ja kielet. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202303123410>. Luettu 24.10.2024

Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a. Näin perintä etenee. Luettavissa: <https://www.kkv.fi/kuluttaja-asiat/perinta-ja-maksujarjestelyt/nain-perinta-etenee/>. Luettu: 24.8.2024

Kuluttajaliitto s.a. Yhteiskuntavastuu, vastuullinen kuluttaminen. Luettavissa: <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/yhteiskuntavastuu/>. Luettu 22.10.2024

Nyyti Ry s.a. Talous ja asuminen. Luettavissa: <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/loyda-apua/talous-asuminen/>. Luettu: 5.8.2024

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit 2020a. Talous haltuun. Luettavissa: https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1.html. Luettu: 3.7.2024

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit 2020b. Suunnittele talouttasi. Luettavissa: https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1/suunnitteleetalouttasi.html. Luettu: 22.9.2024

Omatieto Media. 9.11.2022. Ulosotto ja maksuhäiriömerkintä: mitä ne tarkoittavat + 4 vinkkiä ulosoton välttämiseen. Luettavissa: <https://www.asiakastieto.fi/omatieto/fi/artikkelit/20221109100000> Luettu: 7.10.2024

OP Media 2024. Mikä on positiivinen luottotietorekisteri ja mitä hyötyä siitä minulle on? Luettavissa: <https://www.op-media.fi/omat-rahdat/mika-on-positiivinen-luottotietorekisteri/>. Luettu: 22.9.2024

OP Ryhmä 2024. Lasten ja nuorten taloustaitojen vahvistaminen. Luettavissa: <https://www.op.fi/op-ryhma/vastuullisuus/sponsorointi/nuorten-taloustaidot>. Luettu 24.10.2024

- OP Vähittäisasiakkaat Oyj s.a. Talouden Tasapaino. Luettavissa: <https://www.op.fi/verkkopalveluiden-kaytto/op-mobiili/talouden-tasapaino>. Luettu: 12.9.2024
- Palonen, I. 2021. Nuorten aikuisten maksukäyttäytyminen. AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu, Myyntityön koulutus. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202105189136>. Luettu 24.10.2024
- Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinäytetyönä. Työkirja ammattikotkeakouluun. e-Oppi. Luettu 5.10.2024
- Salkkumedia Oy 2020. 15 vinkkiä oman talouden hallintaan. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/08/15-vinkkia-oman-talouden-hallintaan/>. Luettu: 5.8.2024
- Scribbr 19.9.2019. Sampling Methods / Types, Techniques & Examples. Luettavissa: <https://www.scribbr.com/methodology/sampling-methods/> Luettu: 15.9.2024
- Säästöpankkiliitto osk s.a. Talouteni tilanne ja budjettiominaisuus. Luettavissa: <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/asiakaspalvelu/yhteydenottokanavat/saastopankki-mobiili/talouteni-tilanne>. Luettu: 5.8.2024
- Takuusäätiö s.a. a. Talous- ja velkaohjaus. Luettavissa: <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/auttavia-palveluita/talous-ja-velkaohjaus/>. Luettu: 5.8.2024
- Takuusäätiö s.a. b. Ulosotto. Luettavissa: <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/velkojen-maksukeinot/ulosotto/>. Luettu 21.9.2024
- Takuusäätiö s.a. c. Yhsityishenkilön velkajärjestely. Luettavissa: <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/velkojen-maksukeinot/yksityishenkilon-velkajarjestely/>. Luettu: 21.9.2024
- Takuusäätiö s.a. d. Penno. Luettavissa: <https://www.penno.fi/home>. Luettu: 22.9.2024
- Takuusäätiö 2024. Positiivinen luottotietorekisteri – 7 asiaa, jotka siitä on hyvä tietää. Luettavissa: <https://www.takuusaatio.fi/julkaisu/positiivinen-luottotietorekisteri-7-asiaa-jotka-siita-on-hyva-tietaa/>. Luettu: 22.9.2024
- Työ- ja elinkeinoministeriö s.a. Yhteiskuntavastuu. Luettavissa: <https://tem.fi/yhteiskuntavastuu>. Luettu 22.10.2024
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi. Jyväskylä. Luettu 5.10.2024

Liitteet

Liite 1. Webropol-kyselylomake

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

Hei nuori aikuinen,
Tervetuloa vastaamaan kyselyyni.

Kiitos jo etukäteen vastauksista!

Ystävällisin terveisin,
Stella

1. Olen tutustunut [tutkimustiedotteen](#) sisältöön sekä annan suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen

Kyllä

En. Lomakkeen täyttäminen edellyttää, että annat suostumuksen

Seuraava

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

2. Minkä ikäinen olet?

Alle 18

18-20

21-23

24-26

27-29

30 tai yli

Edellinen Seuraava

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

3. Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- Muu / en halua kertoa

4. Missä asut?

- Pääkaupunkiseutu
- Muu Etelä-Suomi
- Itä-Suomi
- Länsi-Suomi
- Keski-Suomi
- Pohjois-Suomi
- Ulkomaat

5. Miten asut?

- Vanhempien luona
- Vuokralla
- Omistusasunnossa
- Omistusoikeusasunnossa

6. Miten kuvailisit nykytilannettasi?

- Opiskelija
- Työssäkäyvä
- Työtön
- Pääsääntöinen opiskelija, ohessa töissä
- Pääsääntöinen työssäkäyvä, ohessa opintoja
- Muu, mikä?

[Edellinen](#)[Seuraava](#)

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

7. Millainen koet olevasi kuluttajana?

	1	2	3	4	5	
Ostan vain tarpeellista	☐	☐	☐	☐	☐	Ostan usein myös tarpeetonta

8. Teetkö hintavertailua ennen lopullista ostopäätöstä?

	1	2	3	4	5	
Erittäin harvoin	☐	☐	☐	☐	☐	Lähes aina

9. Millaiseksi koet taloudellisen tilanteesi?

	1	2	3	4	5	
Erittäin huonoksi	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin hyväksi

10. Mistä tulosi koostuvat?

- Palkka
 Tuet
 Kertyneet säästöt
 Muu, mikä?

11. Onko edellisen 12 kk aikana ollut kausia jolloin tulosi eivät ole riittäneet kattamaan menojaasi?

- Kyllä
 Ei

12. Miten olet ratkaissut edellä mainitun tilanteen lyhytaikaisesti?

- Pikavippi
 Luottokortti
 Laina vanhemmilta/sukulaiselta/tutulta
 Muuten, miten?
 En millään ylläolevista vaihtoehdoista

13. Onko sinulla lainaa, mitä?

- Opintolaina
 Asuntolaina/Remonttilaina
 Autolaina
 Muu, mikä?
 Ei ole lainaa

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

14. Miten aktiivisesti seuraat talouttasi?

	1	2	3	4	5	
En lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin aktiivisesti

15. Laaditko rahan käyttöä varten budjetteja?

- Kyllä, viikkotasolle
- Kyllä, kuukausitasolle
- Kyllä, vuositasolle tai pidemmäksi
- En

16. Mitä työkaluja tai ohjelmia käytät talouden seurantaan?

- Verkkopankkini oma seuranta
- Penno
- Excel
- Spendee
- Monefy
- Jokin muu, mikä?

17. Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?

	Ei lainkaan tuttu	Olen kuullut	Tiedän ominaisuuksista	Olen kokeillut	Käytän usein
Verkkopankkini oma seuranta	☐	☐	☐	☐	☐
Penno	☐	☐	☐	☐	☐
Excel	☐	☐	☐	☐	☐
Spendee	☐	☐	☐	☐	☐
Monefy	☐	☐	☐	☐	☐

Nuorten aikuisten taloudenhallinta

18. Milloin maksat sinulle saapuneet laskut?

- Heti kun saan sen
- Eräpäivänä
- Usein vasta eräpäivän jälkeen

19. Oletko viimeisen 12 kk aikana saanut yhtään maksumuistutusta, -kehotusta tai -vaatimusta?

- Olen, yli 5 kpl
- Olen, enintään 5 kpl
- En ole

20. Onko sinulla viimeisen 12 kk aikana mennyt rahaa perintä-/muistutuskuluihin ja viivästyskorkoihin?

- On, yli 15€
- On, alle 15€
- Ei ole

21. Onko sinulla velkaa ulosotossa?

- On
- Ei
- En halua sanoa

22. Onko sinulla maksuhäiriömerkintää?

- On
- Ei
- En halua sanoa

23. Tiedätkö mistä löydät tukea raha-asioihin?

- Kyllä
 En

24. Oletko hakenut apua raha-asioihin?

- Kyllä
 En

25. Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa oman talouden hallinnasta koulussa tai vanhemmilta?

- Kyllä
 En

26. Oletko kuullut positiivisesta luottotietorekisteristä?

- Kyllä
 En

Edellinen

Lähetä

Liite 2. Korrelaatio

Variables (spearman correlations)	Miten aktiivisesti seuraat talouttasi?: En lainkaan - Erittäin aktiivisesti
Millainen koet olevasi kuluttajana?: Ostan vain tarpeellista - Ostan usein myös tarpeetonta	-0.15 (p=0.075)
Teetkö hintavertailua ennen lopullista ostopäätöstä?: Erittäin harvoin - Lähes aina	0.1 (p=0.275)
Millaiseksi koet taloudellisen tilanteesi?: Erittäin huonoksi - Erittäin hyväksi	0.29 (p=0.001)
Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?: Verkkopankkini oma seuranta	0.28 (p=0.002)
Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?: Penno	0.09 (p=0.298)
Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?: Excel	0.34 (p=0.000)
Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?: Spendee	0.08 (p=0.696)
Kuinka tuttuja seuraavat oman talouden seurannan työkalut tai ohjelmat ovat sinulle?: Monefy	0.11 (p=0.268)